

QUINOA, EL GRA MARE

El 2013 és l'any de la quinoa, declarat per l'ONU. La quinoa o *kinwa* (*Chenopodium quinoa*) és una planta que pertany a la mateixa família de la remolatxa i de l'espinaç, però com que la llavor és comestible i s'usa com la dels cereals, es considera un pseudocereal, com l'amarant i el blat negre o fajol. Originària de la regió andina d'Amèrica, la quinoa es va domesticar a les proximitats del llac Titicaca, als Andes, fa uns 7.000 anys, i va ser un aliment bàsic per als inques només superat per la creïlla.

La quinoa és un aliment excel·lent perquè conté els aminoàcids essencials per a la formació de les proteïnes anomenades d'alt valor biològic. Això la converteix en un aliment molt important per als vegetarians, per a esportistes i, sobretot, per als celíacs, ja que no conté gluten. A més, un alt contingut en fibra el fa saciant i consumir-ne ajuda a minvar el greix corporal. És, per tant, ideal per a dietes per aprimar, a més de rebaixar el colesterol i de presentar un baix índex glucèmic.

De fet, la NASA va popularitzar la quinoa quan l'emprà com a aliment funcional per als astronautes amb l'objectiu de prevenir certes malalties. També és considerada per la FAO com «l'aliment del futur», un dels

cultius destinats a oferir seguretat alimentària per al proper segle, ja que presenta grans avantatges d'adaptabilitat als ambients hostils (com els de la regió andina de l'Altiplà), té un alt rendiment als camps i es considera un aliment bàsic en la dieta de les persones més pobres del món.

«EL 2013 ÉS L'ANY DE LA QUINOA, DECLARAT PER L'ONU. LA QUINOA ÉS UN ALIMENT EXCEL·LENT PERQUÈ CONTÉ ELS AMINOÀCIDS ESSENCIALS PER A LA FORMACIÓ DE LES PROTEÏNES ANOMENADES D'ALT VALOR BIOLÒGIC»

La quinoa té infinitat de possibilitats a la cuina. Tradicionalment els grans de quinoa es torren i se'n trau farina per a fer pasta, i també s'usa fermentada per a l'obtenció de cervesa. De la farina es fa un tipus de pa pla, però normalment es barreja amb amarant per enfortir la massa i fer-la més resistent i amb major capacitat d'absorció d'aigua. També es pot coure com l'arròs i afegir-ne a les sopes, com els cereals. A més es cuina com el cuscús. La quinoa inflada s'utilitza com a cereal de desdèjuni i per fer galetes de quinoa, que per als celíacs són una bona alternativa a les torrades de blat habituals.

Els grans de la quinoa són petites esferes grogues d'un a tres mil·límetres de diàmetre. El pericarp exterior porta compostos amargs anomenats saponines, els quals s'han d'eliminar rentant-los i fregant-los amb aigua freda. La funció de les saponines és defensiva: protegir els fruits perquè no

se'ls mengen els depredadors. No obstant això, la quinoa comercialitzada destinada a la alimentació es tracta per eliminar-les, ja que les saponines poden ser tòxiques per a la salut. De fet les varietats de quinoa es classifiquen, segons el grau de saponines, en dolça (sense saponina o menys del 0,11%) o amarga (superior al 0,11%).

La nostra col·laboració vol oferir-vos dues receptes d'*alegrías*, també conegudes com *tortitas*. Rep aquest nom d'un dolç mexicà que es fa amb la combinació d'amarant i altres ingredients. És un dolç bo d'emportar quan fas excursions, caminades o esport. Igual com la fruita seca, conté proteïnes i hidrats de carboni que ajuden a recuperar l'energia consumida durant l'exercici. És fàcil trobar cereals i pseudocereals (quinoa, mill, etc.) inflats en comerços d'alimentació naturista i al Mercat Central de València a bon preu.

■ ACTIVITAT: «TORTITAS» AMB QUINOA INFLADA

Hem preparat dues opcions de recepta perquè trieu la que més us agrada.

OPCIÓ 1: DOLÇA

Materials

- Motlles de plàstic, silicona o metall.
- Cobertura de xocolata.
- Quinoa inflada o altres cereals.
- Oli.

Preparació

- Es posa a fondre la xocolata al microones o al foc.
- Poseu una mica d'oli o mantega per les vores del motlle per facilitar l'extracció de la *tortita*.
- Poseu dins del motlle un parell de cullerades del cereal triat (quinoa, arròs, amarant o altres, inflats) segons la grandària del motlle.

- Deixeu refredar la xocolata uns minuts, no molt perquè no se solidifique.
- Poseu la xocolata al motlle i remeneu distribuint-la uniformement per tota la superfície. Podeu aplanar utilitzant la cullera o amb paper i pressionant per anivellar-la.
- Deixeu a la nevera fins que estiga sòlid.
- Cal extraure-la del motlle amb cura.

OPCIÓ 2: SALADA

Materials

- 2 clares d'ou batudes a punt de neu. La clara d'ou fa d'adhesiu, ja que els cereals elegits no contenen gluten i sense no podríem fer la *tortita*.
- Oli d'oliva.
- Amarant, quinoa i/o amarant inflat.
- Una mica de sal.

Preparació

- Escalfeu el forn durant 10 minuts (segon la potència del forn) a 100°C amb calor alt i baix o ventilador.
- Es baten en un bol les clares d'ou amb una mica de sal.
- Ompliu aproximadament mig motlle de cereals.
- Afegeiu una cullerada de les clares. Si cal afegir-ne més, que siga poca, ja que els cereals agafen l'aigua de les clares i es queden molls.
- Poseu la massa al forn, segons la grossària de la *tortita* varia el temps, però sol tardar a coure's 2 minuts aproximadament.

Ja teniu dues propostes de refrigeri vegetal, sense gluten, dolç o salat. Com que hi ha una enorme varietat de grans sense gluten, podeu gaudir elaborant vosaltres mateixos menjars diferents de manera fàcil.

Gabinet de Didàctica del Jardí Botànic de la Universitat de València

Mª José Carrau, Pepa Rey i Olga Ibáñez

